

บันทึก

เรื่อง อำนาจของคณะกรรมการกิจการสัมพันธในการพิจารณาคำร้องทุกข์ของ
พนักงานหรือของสมาคมเกี่ยวกับสิทธิประโยชน์ตามกฎหมายที่กำหนด
ในข้อบังคับของรัฐบาล (มาตรา ๑๘ (๒) แห่งพระราชบัญญัติพนักงาน
รัฐบาลสัมพันธ พ.ศ. ๒๕๓๕)

กรมแรงงาน ได้มีหนังสือ ด่วน ที่ มท ๑๑๓๓/๑๑๘๗๗ ลงวันที่ ๔ กันยายน
๒๕๓๕ ถึงสำนักงานคณะกรรมการกฤษฎีกา ความว่า ด้วยพระราชบัญญัติพนักงานรัฐบาล
สัมพันธ พ.ศ. ๒๕๓๕ ในมาตรา ๔^๑ ได้บัญญัตินิยามคำว่า “สิทธิประโยชน์” หมายถึง สิทธิ
ประโยชน์เกี่ยวกับวันและเวลาทำงาน ค่าจ้าง เงินเดือน และสวัสดิการของพนักงาน และในมาตรา
๑๘ (๒)^๒ ได้บัญญัติให้คณะกรรมการกิจการสัมพันธมีอำนาจหน้าที่พิจารณาคำร้องทุกข์ของ

^๑ มาตรา ๔ ในพระราชบัญญัตินี้

ฯลฯ

ฯลฯ

“สิทธิประโยชน์” หมายความว่า สิทธิประโยชน์เกี่ยวกับวันและเวลาทำงาน ค่าจ้าง
เงินเดือน และสวัสดิการของพนักงาน

ฯลฯ

ฯลฯ

^๒ มาตรา ๑๘ ให้คณะกรรมการกิจการสัมพันธมีอำนาจหน้าที่ดังต่อไปนี้

(๑) พิจารณาหรือเพื่อเสนอให้คณะกรรมการรัฐบาลจัดให้มีหรือปรับปรุงระเบียบ
ข้อบังคับในการทำงานอันเป็นประโยชน์ต่อฝ่ายบริหารและพนักงาน

(๒) พิจารณาคำร้องทุกข์ของพนักงานหรือของสมาคมเกี่ยวกับสิทธิประโยชน์ตาม
หลักเกณฑ์ที่กำหนดในข้อบังคับของรัฐบาลนั้น

(๓) พิจารณาข้อเสนอของสมาคมเพื่อปรับปรุงสิทธิประโยชน์ของพนักงาน

ในการพิจารณาข้อเสนอตาม (๓) ให้คณะกรรมการกิจการสัมพันธคำนึงถึงฐานะ ความ
รับผิดชอบ และความสามารถของรัฐบาล ตลอดจนผลกระทบต่อบริการประชาชน และถ้าข้อเสนอ
นั้นเกี่ยวกับการเงิน ให้คณะกรรมการกิจการสัมพันธเสนอผลการพิจารณาต่อคณะกรรมการเพื่อพิจารณาให้ความ
เห็นชอบก่อน

ให้คณะกรรมการกิจการสัมพันธเสนอผลการพิจารณาคำร้องทุกข์ของพนักงานตาม (๒)
หรือข้อเสนอของสมาคมตาม (๓) ต่อผู้บังคับบัญชาของรัฐบาลและกระทรวงเจ้าสังกัดเพื่อดำเนินการต่อไป
ผู้ร้องหรือสมาคมซึ่งไม่พอใจผลการพิจารณาคำร้องทุกข์ตาม (๒) หรือข้อเสนอเกี่ยวกับ
สิทธิประโยชน์อันไม่เกี่ยวกับการเงินตาม (๓) ของคณะกรรมการกิจการสัมพันธ แล้วแต่กรณี มีสิทธิอุทธรณ์ต่อ
คณะกรรมการได้ภายในสิบห้าวันนับแต่วันทราบผลการพิจารณา

ให้คณะกรรมการวินิจฉัยชี้ขาดอุทธรณ์และแจ้งผลให้ทราบภายในสามสิบวันนับแต่วันที่
ได้รับหนังสืออุทธรณ์

คำวินิจฉัยชี้ขาดหรือการให้หรือการไม่ให้ความเห็นชอบของคณะกรรมการให้เป็นที่สุด ให้
ฝ่ายบริหารและพนักงานปฏิบัติตามคำวินิจฉัยดังกล่าว

พนักงานหรือของสมาคมเกี่ยวกับสิทธิประโยชน์ตามหลักเกณฑ์ที่กำหนดในข้อบังคับของ
รัฐวิสาหกิจนั้น

จากบทบัญญัติดังกล่าว กรมแรงงานพิจารณาเห็นว่าอาจมีปัญหาในทางปฏิบัติ
กล่าวคือ หากมีการร้องทุกข์ต่อคณะกรรมการกิจการสัมพันธ์เกี่ยวกับสิทธิประโยชน์ตามที่ได้มี
กำหนดไว้ในข้อบังคับของรัฐวิสาหกิจแต่เป็นสิทธิประโยชน์ที่นอกเหนือจากคำนิยามตามมาตรา ๔
ดังกล่าวข้างต้น เช่น กรณีร้องทุกข์เกี่ยวกับการลงโทษทางวินัยที่ผู้ถูกลงโทษเห็นว่าไม่เป็นธรรม
และระเบียบข้อบังคับของรัฐวิสาหกิจมิได้กำหนดขั้นตอนการร้องทุกข์เกี่ยวกับกรณีดังกล่าวไว้
ปัญหาว่าคณะกรรมการกิจการสัมพันธ์ของรัฐวิสาหกิจนั้นจะมีอำนาจพิจารณาคำร้องทุกข์ดังกล่าว
หรือไม่ เพียงใด ทั้งนี้ เนื่องจากมาตรา ๑๘ (๒) บัญญัติเพียงว่าให้มีอำนาจพิจารณาคำร้องทุกข์
เกี่ยวกับสิทธิประโยชน์ตามหลักเกณฑ์ที่กำหนดในข้อบังคับของรัฐวิสาหกิจนั้นเท่านั้น

เนื่องจากกรมแรงงานเป็นหน่วยงานที่มีหน้าที่ต้องรับผิดชอบดูแลให้มีการปฏิบัติ
ให้เป็นไปตามบทบัญญัติของพระราชบัญญัติข้างต้น ดังนั้น เพื่อให้เป็นแนวทางในการที่จะชี้แจง
และทำความเข้าใจสาระของพระราชบัญญัติดังกล่าวให้แก่รัฐวิสาหกิจต่างๆ ได้อย่างถูกต้อง กรม
แรงงานจึงขอหารือสำนักงานคณะกรรมการกฤษฎีกาว่าอำนาจในการพิจารณาคำร้องทุกข์ของ
คณะกรรมการกิจการสัมพันธ์เกี่ยวกับสิทธิประโยชน์ตามหลักเกณฑ์ที่กำหนดในข้อบังคับของ
รัฐวิสาหกิจ ดังที่บัญญัติไว้ในมาตรา ๑๘ (๒) นั้นจะหมายถึงอำนาจในการพิจารณาเกี่ยวกับสิทธิ
หรือประโยชน์ทุกประการของพนักงานซึ่งได้มีกำหนดไว้ในข้อบังคับของรัฐวิสาหกิจหรือหมายถึง
เฉพาะสิทธิประโยชน์ตามคำนิยามในมาตรา ๔ ซึ่งรัฐวิสาหกิจได้นำมากำหนดไว้ในข้อบังคับแล้ว
เท่านั้น

คณะกรรมการกฤษฎีกา (กรรมการร่างกฎหมาย คณะที่ ๕) ได้พิจารณา
ปัญหาดังกล่าวโดยรับฟังคำชี้แจงของผู้แทนกระทรวงมหาดไทย (กรมแรงงาน) แล้วเห็นว่า
มาตรา ๑๘ (๒) แห่งพระราชบัญญัติพนักงานรัฐวิสาหกิจสัมพันธ์ พ.ศ. ๒๕๓๔^๓ บัญญัติให้
คณะกรรมการกิจการสัมพันธ์มีอำนาจหน้าที่พิจารณาคำร้องทุกข์ของพนักงานหรือของสมาคม
เกี่ยวกับสิทธิประโยชน์ตามหลักเกณฑ์ที่กำหนดในข้อบังคับของรัฐวิสาหกิจนั้น ซึ่งคำว่า “สิทธิ
ประโยชน์” นั้น มาตรา ๔^๔ แห่งพระราชบัญญัตินี้กำหนดไว้ให้นิยามไว้ว่า หมายความว่า สิทธิ
ประโยชน์เกี่ยวกับวันและเวลาทำงาน ค่าจ้าง เงินเดือน และสวัสดิการของพนักงาน เมื่อมาตรา
๑๘ (๒) มิได้มีข้อความใดที่แสดงให้เห็นว่าสิทธิประโยชน์ตามที่บัญญัติไว้ในมาตรา ๑๘ (๒)
นั้นเองมีความหมายเป็นอย่างอื่นที่แตกต่างไปจากความหมายในมาตรา ๔ แล้ว จึงเห็นได้ว่า
มาตรา ๑๘ (๒) มีความมุ่งหมายที่จะให้คณะกรรมการกิจการสัมพันธ์มีอำนาจหน้าที่พิจารณาคำ
ร้องทุกข์ของพนักงานหรือของสมาคมเกี่ยวกับสิทธิประโยชน์เฉพาะแต่ในเรื่องที่เกี่ยวกับวันและ

พนักงานหรือสมาคมจะยื่นคำร้องทุกข์หรือข้อเสนอที่ได้มีคำวินิจฉัยชี้ขาดแล้วใน
ปีงบประมาณเดียวกันนั้นอีกไม่ได้

^๓ โปรดดูเชิงอรรถที่ (๑)

^๔ โปรดดูเชิงอรรถที่ (๒)

เวลาทำงาน ค่าจ้าง เงินเดือน และสวัสดิการของพนักงานตามนัยมาตรา ๔ เท่านั้น

สำหรับกรณีตามปัญหาที่กรมแรงงานยกขึ้นว่า คณะกรรมการกิจการสัมพันธ์จะมีอำนาจในการพิจารณาคำร้องทุกข์ของพนักงานเกี่ยวกับการลงโทษทางวินัยที่ผู้ถูกลงโทษเห็นว่าไม่เป็นธรรม และระเบียบข้อบังคับของรัฐวิสาหกิจมิได้กำหนดขั้นตอนการร้องทุกข์เกี่ยวกับกรณีดังกล่าวไว้หรือไม่ นั้น คณะกรรมการกฤษฎีกา (กรรมการร่างกฎหมาย คณะที่ ๕) เห็นว่า การลงโทษทางวินัยมิได้อยู่ในความหมายของคำว่า “สิทธิประโยชน์” ตามนัยมาตรา ๔ ดังกล่าวข้างต้น ดังนั้น คณะกรรมการกิจการสัมพันธ์จึงไม่มีอำนาจตามมาตรา ๑๘ (๒) ที่จะพิจารณาคำร้องทุกข์เกี่ยวกับการลงโทษทางวินัยที่ผู้ถูกลงโทษเห็นว่าไม่เป็นธรรมได้

คณะกรรมการกฤษฎีกา (กรรมการร่างกฎหมาย คณะที่ ๕) มีข้อสังเกตว่า การร้องทุกข์เกี่ยวกับการลงโทษนั้นเป็นเรื่องการบริหารงานบุคคลภายในรัฐวิสาหกิจอันเป็นคนละกรณีกับเรื่องสิทธิประโยชน์และสวัสดิการในการทำงาน ซึ่งเรื่องการบริหารงานบุคคลนั้น โดยทั่วไปจะกำหนดไว้ในกฎหมายว่าด้วยการจัดตั้งรัฐวิสาหกิจนั้น ๆ เช่น มาตรา ๒๙ (๕) แห่งพระราชบัญญัติการสื่อสารแห่งประเทศไทย พ.ศ. ๒๕๑๙^๕ บัญญัติให้คณะกรรมการการสื่อสารแห่งประเทศไทยมีอำนาจออกข้อบังคับว่าด้วยวินัย การลงโทษและการอุทธรณ์การลงโทษของพนักงานและลูกจ้าง มาตรา ๔๕ แห่งพระราชบัญญัติการรถไฟแห่งประเทศไทย พ.ศ. ๒๕๔๔^๖ บัญญัติให้พนักงานของการรถไฟแห่งประเทศไทยมีสิทธิร้องทุกข์เกี่ยวกับการลงโทษได้ตามข้อบังคับที่คณะกรรมการการรถไฟแห่งประเทศไทยกำหนด มาตรา ๔๑ แห่งพระราชบัญญัติการทำเรือแห่งประเทศไทย พ.ศ. ๒๕๔๔^๗ บัญญัติให้พนักงานของการทำเรือแห่งประเทศไทยมีสิทธิร้องทุกข์เกี่ยวกับการลงโทษได้ตามระเบียบที่คณะกรรมการการทำเรือแห่งประเทศไทยกำหนด มาตรา ๔๖ แห่งพระราชบัญญัติการไฟฟ้าส่วนภูมิภาค พ.ศ. ๒๕๐๓^๘ บัญญัติให้พนักงานมีสิทธิร้องทุกข์เกี่ยวกับการลงโทษได้ตามข้อบังคับที่คณะกรรมการการไฟฟ้าส่วนภูมิภาควางไว้ มาตรา ๔๕ แห่งพระราชบัญญัติการไฟฟ้า

^๕ มาตรา ๒๙ ภายใต้บังคับมาตรา ๓๘ และมาตรา ๓๙ ให้คณะกรรมการมีอำนาจและหน้าที่วางนโยบาย และควบคุมดูแลโดยทั่วไปซึ่งกิจการของการสื่อสารแห่งประเทศไทย โดยอำนาจหน้าที่เช่นว่านี้ ให้รวมถึง

๑.ล๑

๑.ล๑

(๕) ออกข้อบังคับว่าด้วยการบรรจุ การแต่งตั้ง การเลื่อนขั้นเงินเดือนการตัดเงินเดือน การลดขั้นเงินเดือน การถอดถอน ระเบียบวินัย การลงโทษและการอุทธรณ์การลงโทษของพนักงานและลูกจ้าง ตลอดจนกำหนดจำนวนอัตราตำแหน่งอัตราเงินเดือน ค่าจ้าง และเงินอื่น ๆ ของพนักงานและลูกจ้าง

๑.ล๑

๑.ล๑

^๖ มาตรา ๔๕ ให้พนักงานของการรถไฟแห่งประเทศไทยมีสิทธิร้องทุกข์เกี่ยวกับการลงโทษได้ตามข้อบังคับที่คณะกรรมการกำหนด

^๗ มาตรา ๔๑ ให้พนักงานของการทำเรือแห่งประเทศไทยมีสิทธิร้องทุกข์เกี่ยวแก่การลงโทษได้ตามระเบียบที่คณะกรรมการกำหนด

^๘ มาตรา ๔๖ ให้พนักงานมีสิทธิร้องทุกข์เกี่ยวกับการลงโทษได้ตามข้อบังคับที่คณะกรรมการวางไว้

นครหลวง พ.ศ. ๒๕๑๐^๙ บัญญัติให้พนักงานมีสิทธิร้องทุกข์เกี่ยวกับการลงโทษได้ตามข้อบังคับที่คณะกรรมการการไฟฟ้านครหลวงวางไว้ และมาตรา ๒๑ (๓) แห่งพระราชบัญญัติองค์การเภสัชกรรม พ.ศ. ๒๕๐๙^{๑๐} บัญญัติให้คณะกรรมการองค์การเภสัชกรรมมีอำนาจวางข้อบังคับว่าด้วยระเบียบวินัย การลงโทษพนักงาน และการร้องทุกข์ เป็นต้น

(ลงชื่อ) อัคราทร จุฬารัตน

(นายอัคราทร จุฬารัตน)

รองเลขาธิการ ฯ

ปฏิบัติราชการแทน เลขาธิการคณะกรรมการกฤษฎีกา

สำนักงานคณะกรรมการกฤษฎีกา

มีนาคม ๒๕๓๕

^๙ มาตรา ๔๕ ให้พนักงานมีสิทธิร้องทุกข์เกี่ยวกับการลงโทษได้ตามข้อบังคับที่คณะกรรมการวางไว้

^{๑๐} มาตรา ๒๑ ภายใต้บังคับมาตรา ๓๑ และมาตรา ๓๒ ให้คณะกรรมการมีอำนาจหน้าที่วางนโยบายและควบคุมดูแลทั่วไปซึ่งกิจการขององค์การเภสัชกรรมอำนาจหน้าที่เช่นว่านี้ให้รวมถึง

ฯลฯ

ฯลฯ

(๓) วางข้อบังคับว่าด้วยการบรรจุ การแต่งตั้ง การถอดถอนพนักงานระเบียบวินัย การลงโทษพนักงาน และการร้องทุกข์

ฯลฯ

ฯลฯ